

СКОРИК А.Т., ст. гр. ЕПР-09
Наук. кер. Ляшок Н.Ю., ст. викл.
Красноармійський індустріальний інститут,
м. Красноармійськ

НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПОЛІТИКА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК СКЛADOVA ЧАСТИНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Розглядаються основні питання щодо проведення науково-технічної політики на вітчизняних підприємствах, її суть, цілі, напрямки та завдання; вказані недоліки і негативні тенденції на шляху проведення науково-технічної політики; а також показано її нинішній стан.

Актуальність. Підприємство - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [3]. За Й. Шумпетером, «...в основу даного поняття покладено інновації. Ця діяльність полягає у здійсненні «нових комбінацій», основними видами яких є: виготовлення нового, несвідомого споживачам блага; відкриття нових способів виробництва (технологій) і комерційного використання існуючих благ; освоєння нових сировинних джерел; зміна структури галузі...». А це, по суті, формує потребу у науково-технічній діяльності.

Дослідження даного питання постійно перебуває в центрі уваги. Звісно, дане питання досліджували у своїх працях такі відомі науковці, як Н.А.Сафронова, С.М. Чистов, В.С. Новицький, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та інші.

Мета дослідження. В основу роботи покладено розкриття основних теоретичних аспектів проведення науково-технічної політики на вітчизняних підприємствах, аналіз існуючих проблем на шляху її проведення, а також аналіз певних статистичних показників реалізації науково-технічної політики в Україні.

Основна частина. Законом України "Про наукову і науково-технічну діяльність" **науково-технічна діяльність** розглядається як інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань у всіх галузях техніки і технологій. Її основними видами є науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи з доведення науково-технічних знань до стадії їх практичного використання. Науково-технічна політика здійснюється на основі таких принципів: демократизації та децентралізації управління в сфері науково-технічного розвитку; забезпечення екологічної безпеки; збалансування розвитку фундаментальних і прикладних досліджень; підтримки конкуренції в науково-технічній сфері; сприяння створенню ринку науково-технічної продукції [1]. Серед основних цілей науково-технічної та інноваційної діяльності можна виділити такі:

— примноження національного багатства на основі використання науково-

технічних досягнень;

— створення умов для досягнення високого рівня життя кожного члена суспільства, його інтелектуального розвитку;

— зміцнення національної безпеки на основі використання науково-технічних досягнень;

— створення умов для розвитку науково-технічної творчості.

А одними із головних завдань науково-технічної політики є визначення пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, підтримка нових інноваційних структур [2].

Хоч позиції українських підприємств у науково-технічній діяльності є досить високими, в останні роки у цій сфері мають місце негативні тенденції у різних підсистемах науково-технічного потенціалу: інноваційному менеджменті (впровадження нововведень), новаційному менеджменті (дослідницькі роботи, розробки, наукові кадри), функціонально-ресурсному менеджменті (організація, управління, забезпеченість ресурсами) тощо. Тобто існує проблема у забезпеченості науково-інженерними кадрами (наприклад, в Україні цей показник становить 3,3 особи на 1000 населення), спостерігається «старіння» вітчизняної науки (кожен четвертий науковець – пенсіонер, а частка вчених віком до 40 років приблизно складає усього 15%), а також більша частина кандидатів і докторів наук зайняті в поза ринковому секторі науки – освіті з переважанням у сферах суспільних наук. Це все свідчить про велику необхідність у формуванні дієвого механізму регулювання науково-технічної, а також інноваційної діяльності, що дасть поштовх у сфері технологічних змін та інноваційну синергетику (самоорганізацію).

Щоб знати ситуацію на сьогоднішній день, звернемося до фактичних даних. Поглянемо на табл. 1 та 2.

Таблиця 1

Науково-технічна діяльність в Україні [4]

	I квартал 2012 року	I півріччя 2012 року	11 місяців 2012 року
Витрати на виконання наукових та науково-технічних робіт, тис. грн З них:	98804,6	222213,6	345534,4
За рахунок держбюджету	27595,4	62868,7	100932,8
Число працівників наукових організацій, осіб. З них:	7712	7848	7762
дослідників	5265	5271	5184
техніків	457	471	494
допоміжного персоналу	894	917	891
докторів наук	170	173	167
кандидатів наук	646	644	643

Таблиця 2

Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт [4]
(тис. грн)

Рік	Всього, у фактичних цінах	У тому числі			
		Фундаментальні дослідження	Прикладні дослідження	Розробки	Науково-технічні розробки
2001	104608,1	7791,9	22055,9	59403,3	15357,0
2002	141983,7	11029,7	19996,9	83285,2	27671,9
2003	145121,5	12959,3	23268,8	81878,3	27015,1
2004	178056,1	16293,2	28863,4	94353,2	38546,3
2005	224622,5	22153,9	37835,1	114697,1	49936,4
2006	261899,0	31247,7	37173,6	136111,8	57365,9
2007	322294,9	40580,9	35808,7	190884,1	55021,2
2008	395410,7	54372,7	54164,2	227483,5	59390,3
2009	478551,9	67432,1	69404,2	267058,8	74656,8
2010	410149,8	66991,3	58958,2	230952,7	53247,6
2011	579342,3	75680,8	71108,1	371316,6	61236,8
2012	555394,0	74687,2	79916,0	358115,5	42675,3

З таблиць видно, наскільки добре проходить науково-технічна діяльність на українських підприємствах, скільки осіб займаються цією діяльністю, а також загальний обсяг виконання наукових та науково-технічних робіт. Причому, дивлячись на останній показник, можна бачити значне зростання у обсязі виконання науково-технічних робіт протягом 11 років. А це значить, що все не так і погано, і ті негативні фактори, які існують у цій сфері, не приносять дуже серйозних проблем на даний момент

Висновки. Таким чином, науково-технічна політика – це складова соціально-економічної політики, яка визначає основні цілі, напрями, форми і методи діяльності в науково-технічній сфері. Вона направлена на створення необхідних умов для формування та ефективного використання науково-технічного потенціалу, розвиток пріоритетних напрямів науки і техніки, розробку певних науково-технічних програм, підготовку наукових кадрів, а також на правовий і соціальний захист наукових і творчих працівників тощо. На сьогоднішній день ми бачимо задовільну ситуацію у вигляді зростання обсягів виконання науково-технічних робіт, забезпеченістю кадрами та фінансами, хоча не обійшлося тут, звичайно, і без проблем. Як говорить нам латинська мудрість: «Non progredi est regredi», - що українською звучить як: «Не йти вперед, значить йти назад». Тобто відсутність прогресу є регрес.

Бібліографічний список

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України.- 2009. - №21-22. – Ст.144,- розділ 2.
2. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: навч. посібник. / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров. - К.: КНЕУ, 2000. — 316 с.
3. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001.
4. Електронний ресурс // Режим доступу:- <http://donetskstat.gov.ua>.